



NORGES HØYESTERETT

Den 12. juli 2012 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Skoghøy, Webster og Falkanger i

HR-2012-01451-U, (sak nr. 2012/935), sivil sak, anke over kjennelse:

A (advokat Eyvind Mossige)

mot

B AS

C AS

(advokat Are Gauslaa)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Anken gjelder habiliteten til en arbeidslivskyndig meddommer i en sak om gyldigheten av en oppsigelse i arbeidsforhold.
- (2) A reiste 29. juni 2011 søksmål mot B AS om gyldigheten av oppsigelsen av ham og med krav om erstatning. Søksmålet ble senere rettet også mot C AS. Det er anført at det forelå såkalt delt arbeidsgiveransvar mellom selskapene.
- (3) Etter forslag fra hver av partene oppnevnte Stavanger tingrett D og E som arbeidslivskyndige meddommere, jf. arbeidsmiljøloven § 17-7.
- (4) A fremsatte habilitetsinnsigelser mot E. Det ble blant annet vist til at han er personalsjef i F AS, som er leverandør til B AS, og at han har formelle roller i tilknytning til arbeidsgiverorganisasjonen Oljeindustriens Landsforening (OLF).
- (5) Stavanger tingrett avsa 21. desember 2011 kjennelse med slik slutning:
"E er ikke inhabil i sak nr. 11-108587TVI-STAV."
- (6) A anket til Gulating lagmannsrett, som 22. mars 2012 avsa kjennelse med slik slutning:

"1. Anken forkastes.

2. I sakskostnader for lagmannsretten betaler A til C AS v/styrets leder og B AS v/styrets

leder, en for begge, begge for en, 5 100 - femtusenetthundre - kroner innen to - 2 - uker fra forkynnelse av denne kjennelsen."

- (7) A har anket kjennelsen til Høyesterett, og har i korte trekk gjort gjeldende:
- (8) Avgjørelsen av habilitetsspørsmålet beror på en tolkning av domstolloven § 108, som må sammenholdes med EMK artikkel 6 nr. 1. Lagmannsretten har gitt uttrykk for uriktig lovtolkning når den har lagt til grunn at anvendelsen av reglene må skje på bakgrunn av den særordning som ordningen med arbeidslivskyndige meddommere representerer. Det er ikke adgang til en mildere habilitetsvurdering i slike saker.
- (9) E er personalsjef i F AS, som leverer tjenester til B AS. F AS er avhengig av gode relasjoner til B AS for å få tildelt oppdrag. Lagmannsretten har uriktig lagt avgjørende vekt på at E personlig ikke har med kontraktene å gjøre. Som personalsjef identifiseres han med sin arbeidsgiver.
- (10) I en tidligere arbeidsrettssak argumenterte E, som personalsjef i F AS, for at det ikke forelå delt arbeidsgiveransvar med G AS. Denne saken reiser et tilsvarende spørsmål om det foreligger delt arbeidsgiveransvar mellom C AS og B AS.
- (11) Dessuten sitter E i forhandlingsutvalget til Oljeindustriens Landsforening (OLF) og i et såkalt engere utvalg som drøfter forståelsen av overenskomsten mellom Industri Energi/LO og OLF/NHO. Disse drøftelsene har betydning for forståelsen av parallellavtale mellom Industri Energi og Norges Rederiforbund, hvor de saksøkte er medlemmer.
- (12) Lagmannsretten har ikke vurdert betydningen av at inhabilitetsinnsigelse er reist, eller sett hen til at det er svært lite byrdefullt å oppnevne en meddommer som partene ikke har innsigelser mot. Lagmannsretten har heller ikke foretatt en helhetsvurdering av de påberopte omstendighetene.
- (13) A har lagt ned slik påstand:
- "1. E er inhabil som meddommer i Stavanger tingretts sak nr. 11-108587TVI-STAV.**
 - 2. A tilkjennes saksomkostninger for Høyesterett og lagmannsrett med hhv kr. 7.000,- og kr. 5.000,- med forfall 14 dager fra Høyesteretts forkynnelse av kjennelsen."**
- (14) B AS og C AS har i korte trekk gjort gjeldende at Høyesterett bare kan prøve lagmannsrettens generelle lovtolkning, og at det ikke foreligger feil ved denne. Lagmannsretten har vurdert de relevante forhold både enkeltvis og samlet.
- (15) B AS og C AS har lagt ned slik påstand:
- "1. Anken forkastes.**
 - 2. Ankemotpartene tilkjennes kr. 3400,- i saksomkostnader for Høyesterett."**
- (16) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (17) Ankeutvalgets kompetanse er etter tvisteloven § 30-6 begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling og lovtolkning. For så vidt gjelder forholdet til Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK), kan utvalget også prøve lagmannsrettens konkrete

subsumsjon, men ikke bevisbedømmelsen, jf. Rt. 2007 side 404 avsnitt 40 og 88 og senere avgjørelser. Da domstoloven § 108 må forstås slik at innholdet samsvarer med kravene etter EMK artikkel 6 nr. 1, innebærer dette at ankeutvalget ved avgjørelsen av denne anken kan prøve lagmannsrettens subsumsjon.

- (18) Spørsmålet om E er inhabil som meddommer må avgjøres etter domstoloven § 108 og EMK artikkel 6 nr. 1. Det sentrale tema for inhabilitetsvurderingen etter disse bestemmelsene er hvorvidt det finnes omstendigheter som knytter dommeren til partene eller saken på en slik måte at det slik forholdene fremstår utad, kan reises tvil om dommerens nøytralitet eller uavhengighet, jf. Rt. 2011 side 20 avsnitt 28. Dersom en part har fremsatt inhabilitetsinnsigelse, skal dette tillegges vekt, jf. domstoloven § 108 andre punktum.
- (19) Det er i vår sak spørsmål om habiliteten til en arbeidslivskyndig meddommer. Selv om dette må avgjøres ut fra de alminnelige reglene om dommerhabilitet, gjør det seg i slike tilfeller særlige hensyn gjeldende. For eksempel innebærer ordningen og reglene for oppnevning av arbeidslivskyndige meddommere, at generelle arbeidsgiver- eller arbeidstakerinteresser i seg selv ikke kan medføre inhabilitet, se til illustrasjon Rt. 1996 side 1528.
- (20) Den ankende part har anført at E i en tidligere arbeidsrettssak, som personalsjef i F AS, argumenterte for at det ikke forelå delt arbeidsgiveransvar mellom F AS og G AS, se Stavanger tingretts dom 29. oktober 2008. Det er vist til at den foreliggende saken reiser et tilsvarende spørsmål om delt arbeidsgiveransvar mellom C AS og B AS, og at det strider mot "den alminnelige rettsoppfatning" om E skal være dommer i saken.
- (21) Det klare utgangspunktet er at en dommer som tidligere har uttalt seg om et rettsspørsmål i en avgjørelse eller som rettsteoretiker, ikke er inhabil til å dømme i en sak som reiser det samme rettsspørsmålet. Derimot vil dommeren lett bli inhabil dersom han på annen måte enn som dommer har vært involvert i det konkrete saksforhold eller i saker med parallelle problemstillinger, se for eksempel Rt. 1995 side 861 hvor en konstituert dommer som kom fra stilling i forsikringsbransjen, hvor han hadde jobbet med personskadeoppgjør, ble kjent inhabil i en sak om erstatningsutmåling for trafikkskade. I avgjørelsen er det imidlertid påpekt at "fagkyndige meddommere står i en annen stilling" og for disse kan "bransjetilknytning ofte nærmest være en forutsetning for fagkyndigheten, i andre tilfelle kan det være vanskelig å unngå", se side 865. Det må være klart at en arbeidslivskyndig meddommer som har håndtert oppsigelsessaker, ikke er inhabil til å pådømme tvister om oppsigelse eller lignende.
- (22) I dette tilfellet har E som personalsjef i F AS vært involvert i en sak med en tilnærmet parallell problemstilling. E har altså ikke bare generell bransjeerfaring fra parallelle saker, men har som partsrepresentant i en annen sak tatt standpunkt til den rettslige vurderingen som er sentral i den foreliggende sak. Selv om saksforholdet i den andre saken var noe annerledes, medfører dette at det kan reises tvil om hans nøytralitet. Når det er fremsatt inhabilitetsinnsigelse, finner ankeutvalget at dette er en særegen omstendighet som er "skikket til å svekke tilliten til hans uhildethet", jf. domstoloven § 108. E må derfor kjennes inhabil som meddommer ved tingrettens behandling av saken.
- (23) Den ankende part har påstått seg tilkjent sakskostnader for Høyesterett og lagmannsretten med til sammen 12 000 kroner. Påstanden tas til følge.
- (24) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING :

1. E viker sete som meddommer ved tingrettens behandling av saken.
2. I sakskostnader for Høyesterett og lagmannsrett betaler B AS og C AS, én for begge og for én, 12 000 – tolv tusen – kroner til A innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av kjennelsen.

Bergljot Webster
(sign.)

Jens Edvin A. Skoghøy
(sign.)

Aage Thor Falkanger
(sign.)

Riktig utskrift: